

Förslag från Vetenskapsrådet:

Lagreglera om hantering av misstänkt fusk

Vetenskapsrådet vill att regeringen lagreglerar hur misstankar om oredlighet i forskning ska hanteras. Ett tidigare förslag med lokala ombudsmän mot forskningsfusk, som byggde på frivillighet mötte stort motstånd och drogs tillbaka.

II – Det hade varit mycket bättre med ett system som bygger på frivillighet. Skulle regeringen nu gå på vår linje innebär det ju samtidigt att det blir mot universitetens och högskolornas vilja, säger Björn Thomasson, sekreterare i Vetenskapsrådets etikkommitté.

Det tidigare förslaget från Vetenskapsrådet, som byggde på frivillighet, presenterades sommaren 2003. Enligt detta skulle varje lärosäte inrätta speciella ombudsmän som stod fristående från lärosätet. Enskilda forskare som anser sig oredligt behandlade skulle kunna få sin sak prövad av dessa ombudsmän.

Då Vetenskapsrådet skickade ut förslaget på remiss visade det sig att det inte hade något större stöd bland remissinstanserna. En av kritikerna till förslaget var Sveriges universitets- och högskoleförbund, SUHF, och förbundet är fortfarande negativa till en ny organisation för detta ändamål. Christina Ullenius, rektor för Karlstads universitet, är ordförande i SUHF. Hon har själv ännu inte hunnit läsa det nya förslaget från Vetenskapsrådet, men är principiellt kritisk till en lagreglering.

– Jag tycker vi kan hantera dessa frågor med nuvarande regelverk. Jag tror inte heller att det rör sig om ett speciellt stort problem, säger Christina Ullenius.

Minskat förtroende

Ett av argumenten mot det tidigare förslaget var att allmänhetens förtroende för forskningen riskerade att minska i stället för att öka, genom att man visade att det fanns så stora bekymmer att det krävdes en speciell organisation för att arbeta med dessa frågor.

Björn Thomasson på Vetenskapsrådet anser motsatsen.

– Det är inget trovärdigt argument, anser jag personligen. Ett förtroende minskar inte bara för att man visar att man är beredd att arbeta med den här frågan.

– Jag tycker att inte minst ärendet i Göteborg gällande Damp-forskningen visar vilken osäkerhet det finns i hur

man ska ta itu med sådana här ärenden.

Christina Ullenius:

– Jag tror inte att exempelvis fallet rörande Damp-forskningen i Göteborg hade kunnat hanteras bättre om vi haft en lagreglerad organisation för den typen av ärenden, säger Christina Ullenius.

Harriet Wallberg-Henriksson, rektor för Karolinska institutet och tidigare huvudsekreterare för ämnesrådet medicin på Vetenskapsrådet, ser fördelar med en central instans som kan hantera frågor om misstänkt forskningsfusk.

– Att misstänkas för forskningsfusk är en allvarlig anklagelse, och det är viktigt att en sådan anklagelse kan utredas av en oberoende och opartisk instans som finns utanför det egna universitetet. Därför tycker jag att Vetenskapsrådets förslag låter intressant och bör övervägas, säger Harriet Wallberg-Henriksson.

En ramreglering

Björn Thomasson menar att den lagreglering de föreslår bör ange ramarna som anpassas till, och ger utrymme för att agera beroende på de aktuella fallen som kan uppstå. Organisationen för detta behöver inte nödvändigtvis ligga under Vetenskapsrådet, utan kanske i stället under Högskoleverket som ändå är en tillsynsmyndighet.

Men det kan dröja ganska länge innan det skapas en organisation för detta. Regeringen har ännu inte reagerat på Vetenskapsrådets förslag, och ställer den sig bakom det krävs en utredning för att få fram ett slutligt förslag. Och hur universitet och högskolor ser på förslaget är oklart, eftersom Vetenskapsrådet ännu inte fått några reaktioner på det.

– Vad vi hoppas på är ett principiellt ställningstagande från regeringen i samband med forskningspropositionen som kommer till hösten, där det i så fall framgår om regeringen är villig att arbeta vidare med frågan, säger Björn Thomasson.

– Får vi inte igenom detta förslag kan vi kanske gå tillbaka till vårt ursprungsförslag med lokala ombudsmän, och pröva det på försök vid högskolor som ändå har visat ett intresse för det. Men det innebär inte att vi har en plan B, utan ser det nu lagda förslaget som det som är aktuellt.

Peter Örn

peter.orn@lakartidningen.se

Norsk läkare dödad i Afghanistan

II Fem personer från Läkare utan gränser mördades den andra juni i Afghanistan. En läkare återfinns bland offren, Egil Tynaes från Bergen i Norge.

– Det här är den värsta tragedin som hittills har drabbat oss, säger ett språkrör för Läkare utan gränserns huvudkontor i Frankrike.

De fem arbetade på uppdrag av den holländska sektionen och reste i den östra provinsen Badghis, när de av en ökad anledning attackerades med skjutvapen. Läkare utan gränser beslutade omedelbart att stoppa nästan alla sina aktiviteter i landet, tills polisutredningen har bringat klarhet i vad som har hänt. Den holländska sektionen, där Tyanes ingick, arbetade bland annat med ett nytt program för att bekämpa tuberkulos. (LT)

Läkare prisad för arbete mot tobak

II Göran Boëthius, docent, lungläkare och ordförande i Läkare mot tobak, fick den 31 maj Världshälsoorganisationens

pris World No Tobacco Day Award för sitt arbete mot tobak de senaste 15 åren.

Göran Boëthius arbetar på heltid med tobaksförebyggande arbete bland annat som samordnare av Sveriges sex yrkesföreningar mot tobak. »Tobaksfria dagenspriset« delas varje år ut till sex personer eller organisationer i Europa. (LT)

Göran Boëthius

Sjukvårdssamarbete aktuellt i EU

II Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet vill att hälso- och sjukvård undantas från det förslag till tjänstedirektiv som Europaparlamentet lämnat. De tror att kostnaderna skenar om patienter utan förhandsprövning kan söka planerad vård i andra länder. De tror också att det blir svårt att genomföra de medicinska prioriteringar som är grunden för samhällsfinansierad vård.

EUs ministerråd vill inrätta en grupp som ska utveckla samarbetet inom hälso- och sjukvården och övervaka EUs inverkan på de nationella hälso- och sjukvårdssystemen. Socialminister Lars Engqvist är positiv. Han tror att det går att förena uppgiften att förbättra sjukvårdssamarbetet med den att medlemsstaterna själva bestämmer över sjukvårdens organisation och finansiering. (LT)